

r korok4

S

IRUÑA 1984

50
PTA.

NON-ZER.

- 3.- Ondo pasau ta gutti gastau
- 4.- Don Manuel de Irujok burua jasoko balu...
- 9.- Olasagarre sanferminetan
- 13.- Astrain-en vals-a PSOEren erara
- 14.- Entzierroa "mon amour"
- 17.- Mikel Oraienekin solasean
- 24.- Izugarria, hi!
- 26.- Digante mudurriak
- 28.- sanFerminen misterioa
- 35.- Rincon Poetazale
- 40.- Paco Camino nigarrez
- 44.- Felix Urabayen: "El barrio maldito"
- 47.- sanPiperinkerriak

Ale hau, dolorez, erditu dugunok:

jon ALONTSO, iosune HARANBURU,
joxe AZKONA, xabier DIAZ, ana
HIRIBAR, mikel TABERNA

Marrazkilariak: jabier ALONTSO eta patxi UHARTE
KORROK egin dute ere:

xanti BEGIRISTAIN, koldo MARTINEZ,
enrike DIEZ DE ULZURRUN, izugarri
FANFARREA, koldo PASTOR, luzia URIZ

Hots: Grrroooagh! (Lasai, stress-ak harrapatu
gaitu, baina lasai. Itzuliko gara!)

Montaia: Hau montajea!

Inprimategia eta guttunak: KARRASI, Barañain
Etorbidea, 52, Iruñea.

D.L.: Na 240/84

Laugarren ale hau esku artean duzuenok, seguraski ez zineten harrituko, Korrokerook gehien-gehienak iruñearrak izanik Festari eskeintzea.

Ba dakigu erabat topiko-tipiko dela geure erabakia. Urtero agertzen bait dira Festa madarikatu hauek etengabeko propagandaz laudatzen dituzten programak eta artikuluak egunkarietan. Beraz, dena idatzita dagoela erraten bada maiz, festaz eta san Ferminetaz konkretuki zer erranik ez. Halaere, ezin ginen geratu gure korrokadak azaldu gabe zeren bestalde, ikusten genuen gaiaz eta euskeraz, artikuloren bat besterik ez dela argitaratzen. Eta arrazoi hau exkasa dela uste duzuenontzat, ba dugu baita ere bertze bat, alegia: Festa honetan eta oroetan parte hartu nahi izatea.

Uztailak sei, txapleguak zorabi oaren sarrera markatzen du. Hortik aurrera, argi-musika-kolore-ke-kiliki-ardo ta farrez osaturiko ortzadarrak geure hiria kutsatzen du egunoroko bizimodua atertuz.

Behin zurrunbiloaren barnean:

poza, amodioa, negarra, gorrotoa, herioa, matxismoa, odola, musika, bizia, bihotz-errea, botaka...nahasten dira dastatu nahi dituenarentzako prest..

Thesari ekiteko bidea batzuentzat, bertze batzu Salou-ra igesi egitea nahiago badute ere...zortzi eguneko leherketa hau ez baita txantxetako apostua.

Gai honen inguruan, Korrok aldizkariak ohi dituen atalak, dantzan jartzen ditugu.

Gero udako atsedanak izkutatuko gaitu hilabete batzuetan.

Urria inguruan bizirik, gogo eta diruz ongi baldin bagaude,

KORROK-ari ekinen diogula agintzen dizuegu.

«korrok»

"txurrun txanketan/min dut anketan/sendatuko naiz sanfermine-tan"

«MANUEL IRUJOK»

burua jasoko balu...

Hona hemen, 1984.eko Maiatzaren 30ean "Navarra Hoy", "Egin", eta "Deia" egunkarietara bidali ondoren, argia ikusi ezin izan duen ipuin korrokeroa.

Batzokije nahasturik zegoen. Azkoitiako Kaballeritoak amarekin ohean etzan ondoren, aita alderdia adardun utzita, saldu zuen ama behor alkategai baten truke. Jelkide kaskasoil, tripontzi, zahartu zakil bigunek oihukatzen zuten: "Orain arte gutxi izan bagara, hemendik aurrera alderdirik gabe, gainera". Emakume Abertzale Musgo-batza muturik zegoen. Kalbus Aberias gazteak (107 urte) kolpea ematen zion Karlos Erdietxolakoari eta boterea lortzen zuen, "Ayatollah"-ren azpijokoa zela kausa. Valdizarbeko zelulakoek (hiru jelkide eta sei sinpatizante) zahatoari ekiten zioten kaguendioska ari ziren bitartean, hitz hauek marmariatuz: "Quién le manda a uno de Puente meterse en estos fregados. Estos vascos son la hostia."

Kalbus Aberias gaztea, protesis, anteoju, makila eta beste gainerakoak hartuta, Iruñea zeharkatzen zuen jelkide berrien bila. "Ez dago beste erremediorik, -esaten zuen azkenean- gestora osatzeko Sabino Arañaren belarri inkorruptua erabili beharko dut."

Nola esan, hala egin. Hurrengo egunean Kalbus Aberiasen hasten zuen ibilaldi luze bat Nafarroa osoan zehar, Artikutzatik Kortesera, Uztarrotzetik Ziordiarra, txistulari batek eta lau monagilok -zeinek Sabinoren belarria Aralar mendiko haritzek egindako paliopetan bait zeramaten- laguntzen ziotelarik. "Sabinoren belarri inkorruptuak egingo du mirakulua, aste batean izanen dut gestora jelkidez beteta" pentsatzen zuen Aberiasen.

Bainan Aberiasen alderdikide izandakoek ez zuten horren erraz etsiko, ez. Bai to! Aitzitik, kontraerasoa atontzen zuten, Leireko kuarteletatik. "Gartzia Iñigez, Fortun Gartzes, Peñalengo Santxo, Gartzia Santxez, etor zakizkigute laguntzera" zioen Koldo Ameslarik,

malako zerizkiolarik. "Hago lasai -erantzuten zion Kabatxueppsek- oraindik ez dugu azkeneko hitza esan." Hau bezalako eskena hunkigarriak etengabe suertatzen ziren. Hautsez estaliriko mandatari bat agertu zen ustekabean Leireko kriptan. "Zer berri?" galdetu zioten burukideek. "Albiste txarrak, haiajainkoa! Aberiasek ekar erazi du Sabinoren belarria Bizkaitik, eta Erreynu osoa ari da zeharkatzen. Mila lagun elkartu onen zaizkio Karkastillon, beste hainbeste Gallipienzon." Orrore ikaragarria irten zitzaion orduan Kabatxueppsi, hain haundia non erregeen hilotzak mugitu bait ziren deserosoki haien harritzko zerraldoetan. "Ez, ez, ez, ezin dugu maltzurkeria hau onartu." "Easai hadi, Koldo -esaten zion Ameslariri, lur jota ematen zuena- ez dugu falta zaigun bizitzaren zatia prakak saltzen pasatuko. Goazen Mikel Aingeruaren bila. Berak lagunduko gaitu."

Gau hartan bertan irten zen Leiretik komitiba. Bi burukideak, hamar soldadu, hiru aholkulari, bi dantzari, apaiz konfessore bat. Guztiak zaldi ederrez eta nafar armak, euskal ikur eta mota guztietako pendonez horniturik. Gau osoa zaldi gainean pasata, egunsentiaren eguzki printzek Aralar mendiko tontorrean harrapatu zituzten. Santuario aurrean jeitsi ziren. "Berorren oin eta esanetara, aita Inozentzio", esan zioten aho batez haien aurrean zegoen apaiz lodi bati. "Ez dago arazorik. Behintzat gure aingeruak argitu ahal ez duena, ez" izan zen bestearen ihardespena. "Eraman ezazue Mikel Aingeruaren irudia zeuekin, eta hark, gupidaturik, bigundu eta leunduko dizkizue bi-dearen oztopo, aldapa, malda, harri eta malkar latzak."

Meza, bazkari, eta bedeinkapen on onak hartu ta gero, aingeruaren irudia kide berria zutelarik, Kabatxueppsek, Ameslarik eta bere sekitoak euskal jendearen bihotz ilunduak argitzeari ekin zioten, Sakanako partean.

Egunak joan egunak etorri, auzia gero eta gogorrago bihurtzen zen, unez une. Kabatxueppsek Mikel Aingeruaren irudia erakutsiz lortzen zituen arrakastak haundiak ziren, baina Sabino Arañaren belarri inkorruptuaren bidez Aberiasek egiten zituen aurrerapenak ez ziren, ez, makalak.

Azkenean gertatu behar zuena gertatu zen; Aberias, eta bakoitzaren jarraitzaileak Nafarroako herri batetan elkartu ziren; Lerinen. Eta kasualitateak nahi izan zuen Leringo konte zaharraren jauregi hondakinetan suerta zedila topaketa, elkartze edo enkontronazua. Nafarroako historian zehar sortutako mamu guztiak airean zeuden. Arratsalde euritsu bat zen. Alde batean, Aberiasek bildutako artaldeak na-

bartzen zen zero grisaren kontra. Milaka erriberatar beltzaran, ile kizkur eta sutu, beraien jatorrizko ikur, pankarta eta txartelak garbi erakusten zituztela; eta, ikur guztien aurretik, Sabinoren belarri inkorruptua. Belarria lasai zegoen, kristalezko kuxta baten barruan gordeta. Lau bereterrekzeramaten urrezko palio baten azpian. Handia, itzela zen eta oso zurbila. Ile batzu ateratzen zitzaizkion erdiko zulotik. Kalbus Aberias harri baten gainean igo zen eta hitz egiten hasi:

"Bide okerra aukeratu duten sasi-jelkiderik ez! Ez egin jaramonik gaurko burukide bizardun horiei! Gu gaituzue egiazko jeltarrak! Begira ezazue hor, Sabino Arañaren belarri inkorruptua, hor duzue gure lekukota..."

Aberias eta beste gainerako guztiak mutu gelditu ziren. Zerua, bapatean, irekia zen eta argi distirant, ikaragarriak itsutu zituen begiak, bere zilarrezko dir-dira zela medio. Argiaren erditik, armaduraz eta ezpataz hornitutako zera bat ageri zen, hegaka, urrezko hegoek sortutako haizeak jende guztiaren txapelak buruetatik erauzten zituela. Jendetza, itsutu eta beldurturik belaunikatu zen, eta Mikel Aingeruak -berau eta ez besterik zelako zerutik etorrirako mezulari hori -hitz egin zuen trumoi abotsez:

"Damu zaitezte nafarkumeok, ezen zeuen egunak eta gauak bukatuak bait dire. Ebanjelioan aipatzen tigu Jesu Cristok señaile izanen direnak iruzkian, ilargian, itsasoan eta lurrian azken juiziorako egunaren alzinean. Egun erragun juzio egin bear denaz gure bizi modu, obra, itz, afekto, pensamentu ta omisioneez. Ta azkeneko hau etaz itz egin nai nuen. Zeren omisione andie izanen bait zen: giputx, bizkaitar eta arabar jelkideen iraina zigorrik gabe uztea. Ta are, bekhatuik andiena haien arrokeriaren alzinean burue aphaIdu gure nafar sena erakhutsigabe. Beraz, gaurko egun arte anaia izandako bardulo, karistio ta autrigonei honoko kalte hauek eragin bear zaizkie egun arte orbangabe gertatu den Nafar amaren ohorea garbitzearren; ezin izango dute, inola ere ez, hemendik aurrera zizak edo perretxikuk bildu geure mendi magaletan, ez neure izena daraman mendian "ski de fondo" edo antzekorik egin, ez Aste Santuan Belagoa zikintzera joan, ez gure ardo gorria dastatu, ez gure frantsesporru edo esparragu edo piper miresgarriez beraien aho zikinak bete, ez geure urtzo zuri politak tiroz josi, ez geure festetara- San Fermin etara bereziki - etorri, ez geure futbolari ezin hobeak beraien eki

OLASAGARRRE

poetan sartu, ez geure pilotari, harrijasotzaile eta haizkolari bizkor eta sendoekin apostuetan ibili. Aitzitik, Nafartar orok eskatu bear du, ozenki Hondarrabiaren jabetza, Belateko kanioiak. Ken bitzate bascongado maltzurrek gure kateak bere jaurlaritxa edo txanfalinaren harmarritik. Nafartar orok egin beza beste gauza bat; udaran, astebururo, antola bitzate autobusak "La Conchara" joateko, ez igeri egitera edo eguzkitan etzatera, ez, pis egitera baizik. Eta batzuk bere hoditxotik giltzurritan zama arintzen duten bitartean, joteroen hirurkoak ibil bitez Donostiaren zehar goizaldean, giristino guztiak iratzartzearren. Hauxe izanen da gure mendekua. "No Patxaran!!"

Aingeruak diskurtsoa esan bitartean, Sabino ren belarria ez zen ezertaz enteratzen. Aberias joan zen harengana behin eta berri, ia zer edo zer erantzuten zuen. Baina alferrik. Sabino Arañaren belarria erabat gorra zen. Aberiasak agindu zion konfiantzazko txistulari bati tronpetilla baten bila joan zedin. Tronpetila erantsita ere, Sabinoren belarriak, argizari puska balitz bezala, ez zuen erre akzionatzen. Azkenean Mikel Aingeruak ezpata luzatuz, su-izpi bat bidali zion. Hauxe azken tristea, belarriarena! Sua hartu bezain pronto urtu egin zen. Jendea orduan, belarri faltsu eta indargearren sineskeriak alde batera utzita, Kabatxuepps-en alde jezarri zen, abesten hasten zen une berean:

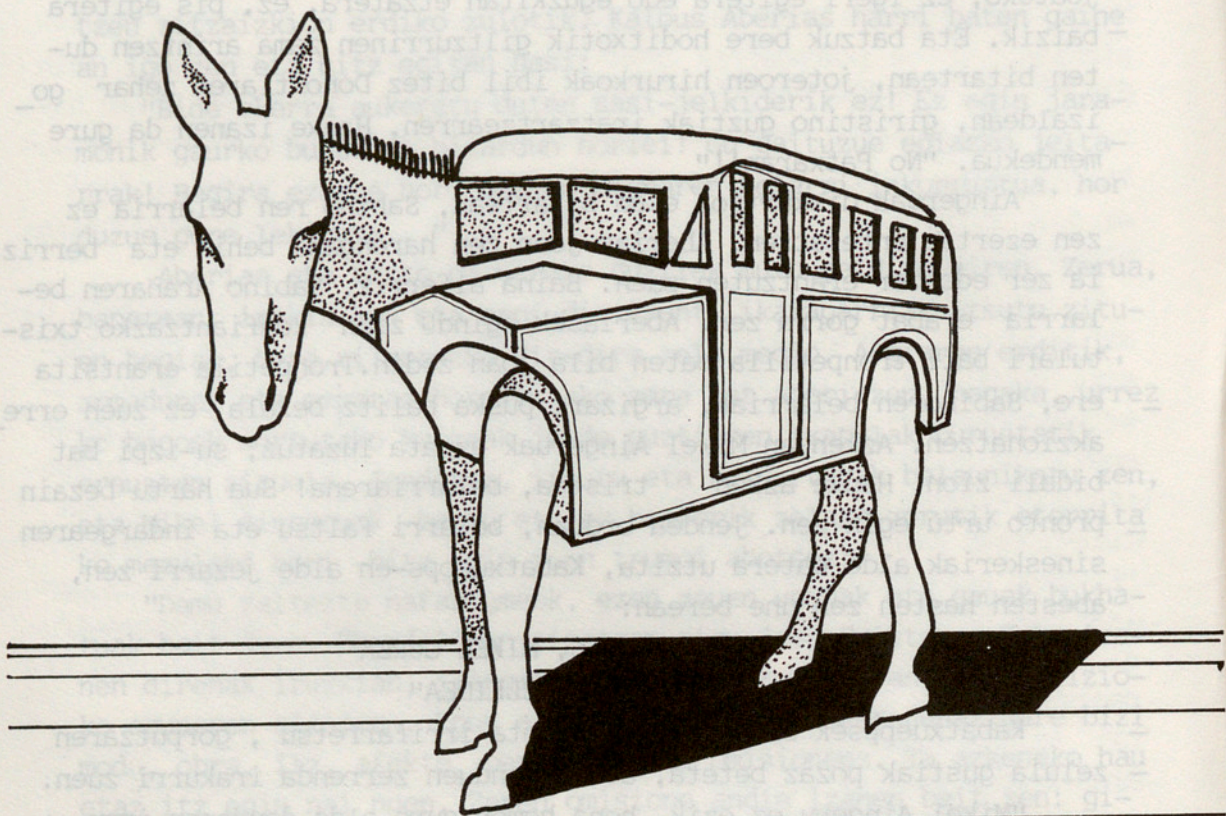
"MIKEL, MIKEL, MIKEL GUREA
GORDE, GORDE JELKIDEA"

Kabatxueppsek orduan irabazle eta irrifarretsu, gorputzaren zelula gustiak pozaz beteta, atxikimenduen zerrenda irakurri zuen:

"Mikel Aingeru ez ezik, hona hemen gure alde dauden izen eta abizenak: Tanganikako Uri Buru Batzarra, Junta Extraterritorial de Petilla de Aragon, Idaho-ko Artzain Baztandarren Taldea, Ultrapuetos-ko Merindadearen Notablien Junta, Aizkolari Jubilatuen Batzarra, Bertsolari Mutuen Abesbatza, Miss Martiartu, Sociedad Txuleta de Sumbilla, Sakanako Palankariak, Los Rollins Estornés, Gary Kannon eta Atroz Anaiak"

Orain, goazen Aberias zikin horren bila!! Saiatu ziren, bai, Kalbus Aberias harrapatzen. Bainan ezin izan zuten. Istilua aprobetxatuz, ihes egin zuen Sukarrietako Batzokijera bere burua babestera.

"KORROK"

"Coizian on, arratsian on,
matsaren zumoa beti duk on,
eta beti duk on.

Etxera abia ta joan ezin,
erori eta bertan etzin,
eta bertan etzin."

OLASAGARRE

Sanferminetan

Azken urteko Sanferminetan Olasagarre Iruñera etorri zen, edo behintzat handik agertu zen. Badakizue nola egiten den urtero egun batetan feria eguna. Beno ba, joan den urtean ere egin zen. Olasagarre feria lekutik suertatu zen nolabait, ez dakit nahita edo halabeharrez izango ote zen. Burua, seguraski, berotsua hotza baino gehiago eta hala ere moldatu zen asto txiki bat erosteko. Hantxe ikusi ahal izan genuen Olasagarre jauna bere astakumearekin.

Baina nonbait azken eguneko marka, (Irurtzungoa alegia), hausteko intntzioarekin etorriko zen eta, orain jakingo dituzue Nafarroako hiriburuan egin zittuen komeriak.

Lehendabizi kaleetatik ibiltzera mugatu zen, asto eta guzti, baina beranduxeago, geltokiren batetan hiribus bat ikusi zuen eta barrura igo behar zuela sartu zitzaion buruan:

- Bi txartel, mesedez!. Erosi zittuen bileteak birentzako. Kostatu zitzaion nahiko astoa barruan sartzea baina, pentsa dezakezuenez, berak astoz ere izango zuen frango eta.

Jendearen artean batzu baziren begi onekin begiratzen zituztenak eta beste batzu txarrekin. Denetarik dago beti eta...

Gidariari grazi haundirik ez ziola egin suposatzen dut baina, azken finean, Sanferminetan zeuden ezkerero...Egun horietan dena da zilegi.

Astotxoa nola joan zen hiribusean ez dakigu, zutik, eserita ala etzanda. Ez ta ere hizketan ala panorama begiztatzen... hau beste ezezagune bat dugu.

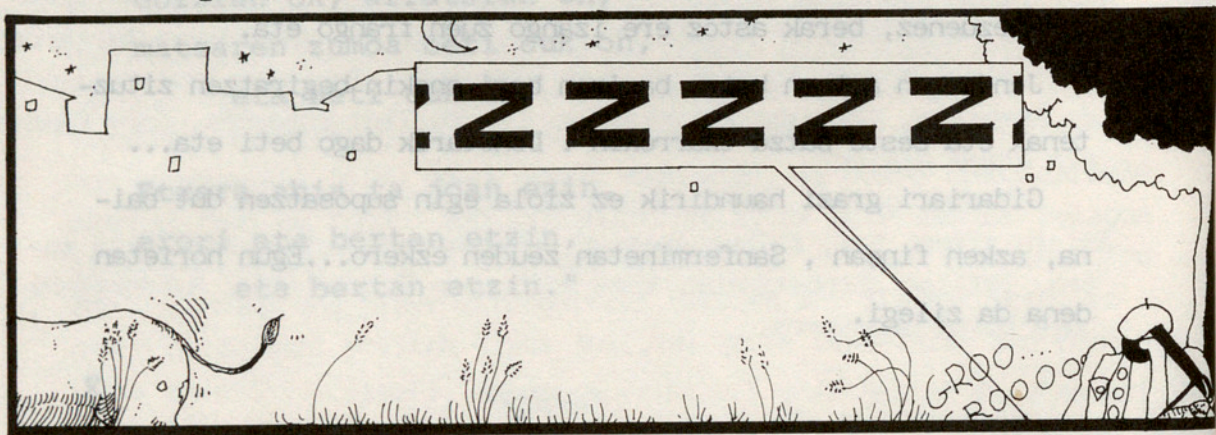
Dena den, billabesan ibiltzeaz nekatu zirenean noiz edo noiz, jeitsi ziren nonbait. Non izan zen, ez galdetu...

Hala ba, segittu zuten ibiltzen ta ibiltzen Alde Zaharretik, zezen plaza inguruetatik, litxarrerriak dauden kaleetatik, zaldikoetatik, eta abar luze batetik. Goxoki denda batera sartu ziren eta astoak zer egin behar zuen ba hezketarik ez zuenak?, salmahaiko goxoki eta pastel guztiak jan zittuen.

Ilunabar aldean, bat batean, Tres Reyes Hotel aurrean topatu zuen bere burua Olasagarre argiak eta zer egin behar ba barrura sartu baizik, asto erosi berriarekin beti, jakina.

Ni, Sanferminetan ere egun haietan, jende guztia bezala eta, logale ta nekez aurkitzen nintzen normala den bezala. Horregatik, oraindik ez dakidana da nola sartu zen barrura, baina egia nabaria da sartu zela, nola edo hala barruraino; benetan zaila deritzot baina...

Sartu eta ez zuen gelditu behar horretantxe, edo atera besterik gabe, ez noski! Hurbildu ziren "bi" astotxoak mostrado-

re batetaraino eta bihankadunak eskatu zuen:

-Lau garagardo faborez! - Berehalaxe serbitu zieten eta -

-Oan pozale bat ekarri mesedez!

Pertza eskuratu eta, asmatzen al duzue egin zutena? Ba, O-lasagarrek edan zuen garagardo bat eta beste hirurak pozalera bota ondoren astoak irentsi zittuen.

Ez zuen esan gustatu ote zitzaion ala ez, baina nik esango nuke baietz edan zuen modu laisterrarengatik. Eta edan ondoren, jakina, pixarreka nonbait bota behar eta horretarako kale-ratu ziren berriro gure parrandalariak.

Harresien aldean bota zuten zegokien pixarreka eta Antoniu-tti plazan dantzan leher egin ondoren Gazteluko Birara noratu ziren lloलो egiteko. Beti soka batez eramaten zuen jabeak bere astakumea. Han zuhaitz eder baten azpia aukeratu eta lotan etzan ziren. Lotan gizona, noski; Astoak, bere nagusia lo somatu zuelarik, ihesari ekin zion eta inork ere ez du ezertxo jakin bere bukaeraz orain arte; bere burua aske ikusita, hanka! Hasieran eskuaz eusten zion Olasagarrek lokarriari baina loak hartu ondoren, zerekin? Ametsekin apika...

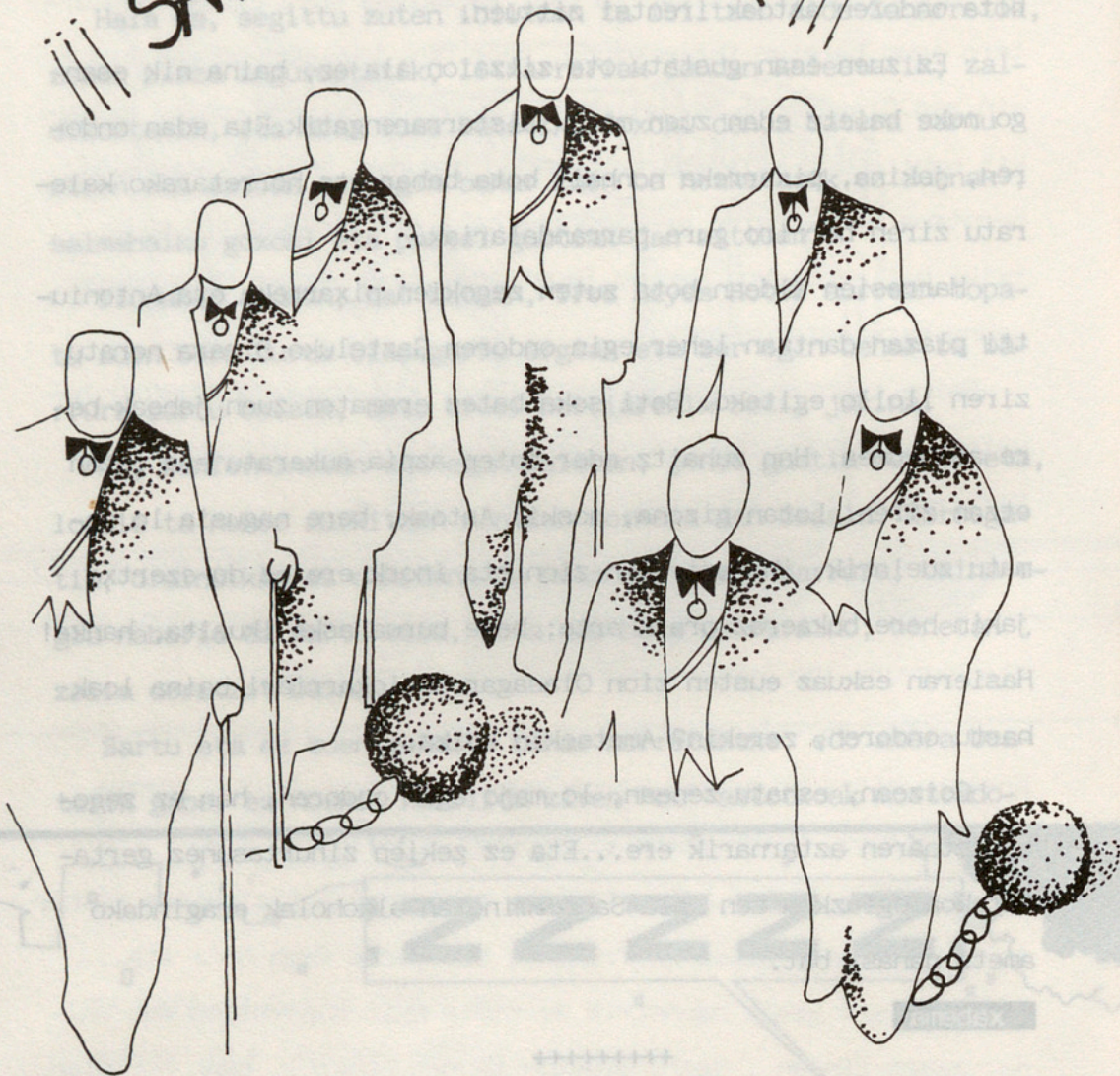
Goizean, esnatu zenean, lo majo egin ondoren, han ez zegoen astoaren aztarnarik ere...Eta ez zekien zihurtasunez gertatutakoa egiazkoa zen ala Sanferminetan alkoholak eragindako amets nahasi bat.

xabema

++++++

OHARRA: Textu honek, beste batzuekin batera osatzen zuen aurten-go Xalbador Sarian bigarren postua jaso duen KATTU ZAHARRA izeneko lana.

SAN GORAMIN VIVA FER

ASTRAIN-en VALS-a PSOEn FRARA

Nafarroako abertzaleak aburrido batzu direla esan zuen Ministro Sozialista Ia-Ahaldunari, errespeto eta hala beharrez seriotasun osoz:

TXUN DA TXUN DA

TA TXUN DA TA TXUN DA

TXUN DA TXUN DA

TA TXUN DA TA TXUN.

TXUN DA TXUN DA

TA TXUN DA TA TXUN DA

TXUN DA TXUN DA

TA TXUN DA TA TXUN.

TXUN DA TA TXUN DA TA TXUN DA

TXUN DA TA TXUN DA TA TXUN

TXUN DA TA TXUN DA TA TXUN DA

TXUN DA TA TXUN DA TA TXUN

TXUN DA TA TXUN DA TA TXUN DA

TXUN DA TA TXUN DA TA TXUN

TXUN DA TA TXUN DA TA TXUN DA

TXUN DA TA TXUN DA TA TXUN...

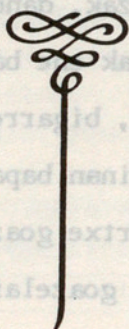
MIAU MIAU!!!

~~~~~

~~~~~

Ai ene!. Sei t'erdiaak!!

AZKAR ELIZARA!!!

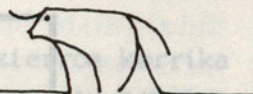
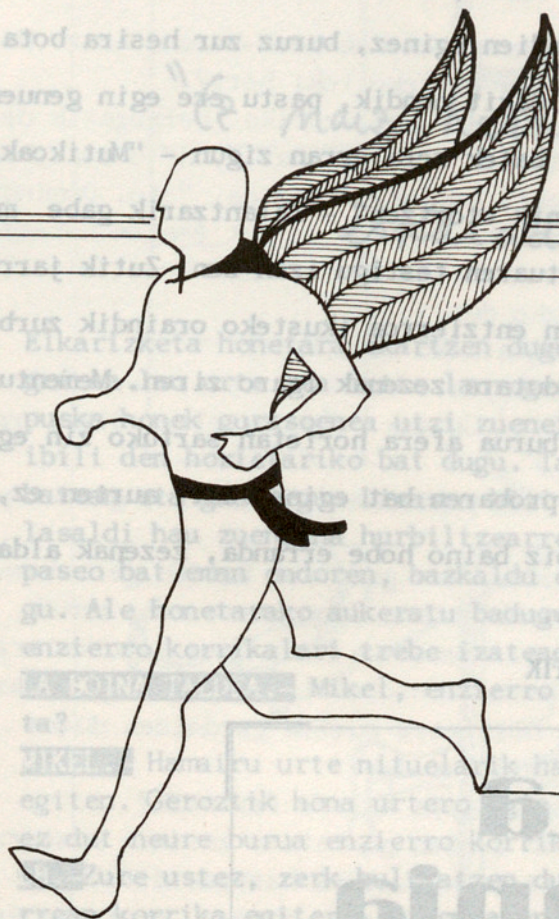
ENZIERROA

"MON AMOUR"

Nafar ona izateko "hay que correr en el encierro" dio jota bategi. Jota horren arabera ni ez nintzateke nafar ona izanen zerren eta ez baitut ene bizi guzian Iruñako entzierroan parte hartu. Bo, hobe errateko ia ene bizi guzian, orai bi urte partalier edo antzeko izan nintzelako. Nik ez dakit partaidetasun horrekin "nafar ona" izeneko mail horretara iritsi naizen hala eta guztiz ere ez zait axolarik. Halere proba egin genuen eta 1982ko Uztailaren hamabi hura benetan egun aipagarria eta gure efemerides pribatuan derrigorrez gorde eta oroitzekoa, hots, entzierroan korrika egin genuen. Gure lehen eta era berean gure azken entzierro zoragarria. Ez dakit nola, tirriak bultzaturik edo bortz minutu falta zirenean Santo Domingo kalean aurkitzen ginen lau lagun. Ez naiz oroitzen noiz hartu genuen erabakia, Antoniutti aldean edo alderdi politikoen barraketan izanen zen seguruaski. Balkoietako jende-ari begiratzen nion, nik ere aldamenetik ikusten nituen entzierroak, emozioez beterik, bainan trankil eta lasai. Mozoek "a San Fermín pedimos" abestia kantatzeari ekiten diote eta denbora aurrera doanez Estafeta aldera goaz korrika egitera. Minutu bat bertzerik ez, ezin geldirik egon, bihotzak, danba-danba, bazirudien lehertu egin behar zuela. Urduritasunak ene barne guztia erasorik zuela PUM!, horra hor lehen kohetea, bigarrenak eztanda egin orduko hasiak ginen korrika egiten. Bainan bapatean beldurra deuseztu zen, urduritasuna desagertu eta hortxe goaz emeki eta poliki lehenengo Estafetatik gora. Lasai xamar goazelarik eta Estafeta erdia igaro

Mikel

Orateñ

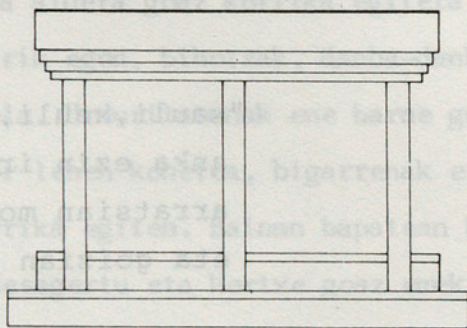

"xauli,xauli, xauli
anka ezin irauli:
arratsian mozkor
eta goizian egarri"

ondoren lehen tiroia eta abiadura gero eta haundiagoa, hala ere ez zen zezenik ageri. Bainan Estafeta bukatzeaz dagoenean, baten batek - "aizu, adar bat" - oihu egin zuen, nik une horretan atzera begiratu baldin banuen ez dakit, bainan automatikoki eta zuzen zuzenez ahalik eta iausi haundien eginez, buruz zur hesira bota ginen bi lagun eta hesia, ez dakit nondik, pastu ere egin genuen. Orduan, han zegoen udaltzain batek zera erran zigun - "Mutikoak lasai, ezpaita oraindik zezenik etortzen" - Zalantzarik gabe munizipal hori gure iausi famatuaren testigu izan zen. Zutik jarri eta haren ondoan paratu ginen entzierroa ikusteko oraindik zurbil eta dardaraka. Zenbait segundutara zezenak igaro ziren. Mementu horretan ez nuela inoiz ene burua afera horietan sartuko zin egin nuen baina beharbada bertze probaren bat egiten dut, aurtan ez, datorren urtean. Aurtan, inoiz baino hobe erranda, zezenak aldamentik ikusiko ditut pasatzen.

ESKYPI BAIK

La Granja

c/ Estafeta

Mikel

OraieN:

"6ta maiiz Korrikalari, ez
erKaladore, eta jipi ere!"

Elkarizketa honetara ekartzen dugun pertsona, iruñarra dugu. Hogei ta lau urte eta metro laurogei ta hamar zentimetroko mutil puska honek gurasoenea utzi zuenetik, experientzi berrien bila ibili den horietariko bat dugu. Tafalla ondoko herrixka ttiki batean eta gaur egun Lizason bizi da. Haruntza abiatzen gara so lasaldi hau zuengana hurbiltzearren. Ulzamako aristien artean paseo bat eman ondoren, bazkaldu ezkerro elkarizketari ekiten diogu. Ale honetarako aukeratu badugu, beste gauza askoren artean enzierro korrikalari trebe izateagatik izan da.

LA BOINA TALDEA.- Mikel, enzierro korrikalari amorratua haiz ezta?

MIKEL.- Hamairu urte nituelarik hasi nintzen enzierroa korrika egiten. Geroztik hona urtero egin dut, halaere mementu honetan ez dut neure burua enzierro korrikalaria kontsideratzen.

LB.- Zure ustez, zerk bultzatzen du Iruieneko mutila zezenen aurrean korrika egitera. Gizontasuna adieraztea?. Edo beste modu batez esana: gizonagoak al zarete enzierroan ibiltzen zaretenak?

M.- Ba...nere kasuan, txikitandik buruan izan dudana gauza bat da. Guda-istorietako pertsonai fantastikoak maitatzen dituzun gisa. Etxean enzierro inguruko istorio pila entzutean, parte hartzeko gogoia esnatzen da ene baitan.

LB.- Normalean zezenen hurbilean korrika egiten duzu. Ez al da hau alferrikako arriskua?

M.- Zer esan ahal dizuet, neretzako kilika gozo bat da. Droga bat bezala. Beldurrez zaudenean arriskuak elbarritzen zaitu, ahuldu-

ta ikusten duzu zeure burua. Beldurra menperatu ondoren sortzen den indarrak jinkoa bezala sentitzen duzu.

LB. Askotan sentitu al duzu zeure buruan arrisku hori?

M. Beti. Enzierroaren mamia hori baita! Nahiz eta barruan egotean arriskuaz, pentsamendu handirik ez eduki. Hoiek aurretik izaten dituk.

LB. Sto. Domingo kalearen hasieran zezenak bero-bero dihoaz. Horregatik aukeratzen duzu korrika egiteko toki hori?

M. Ba...ez dakit. Betidanik egin dut hor korrika. Horregatik defendatu dut espazio hori, adibidez "Los del callejon" berearekin dagiten bezalaxe. Hauentzat zati hori hoberena da. "Sto. Domingo koentzat" berriz, geurea. Baina ez pentsa, ez dut esaten hobere-na denik. Iruieñeko enzierroko toki bakoitzak badu bere saltsa. Beharbada ohitura hori aldatuko dut.

LB. Ba al dago enzierroa korrikatzeko teknikarik?

M. Nik uste dut ezezt, buru erlajazio bat beharbada. Hor zaude-nean gorputzak egiten du guztia. Gauzak nola gertatzen diren ez dakizu.

LB. Lehen aipatu dituzun arrisku pentsamendu horiekin, gaizki pa-satzen al da?

M. Bai, eta korrika egiten duen jende guztiari berdin gertatzen zaiola uste dut. Gaua etortzerakoan hor dago enzierroa, honek galerazten dizu jaia jai egitea. Mementua bizi duen korrikalari izatea hoberena izango zen, baina...oso zaila da. Halare, goxua dela gehitu behar dut, zeren hor festa guztia gordetzen duena nahasten baita: bizitza eta heriotza.

LB. Zure ustez, Iruinean zezenik gabe ba ote festarik?

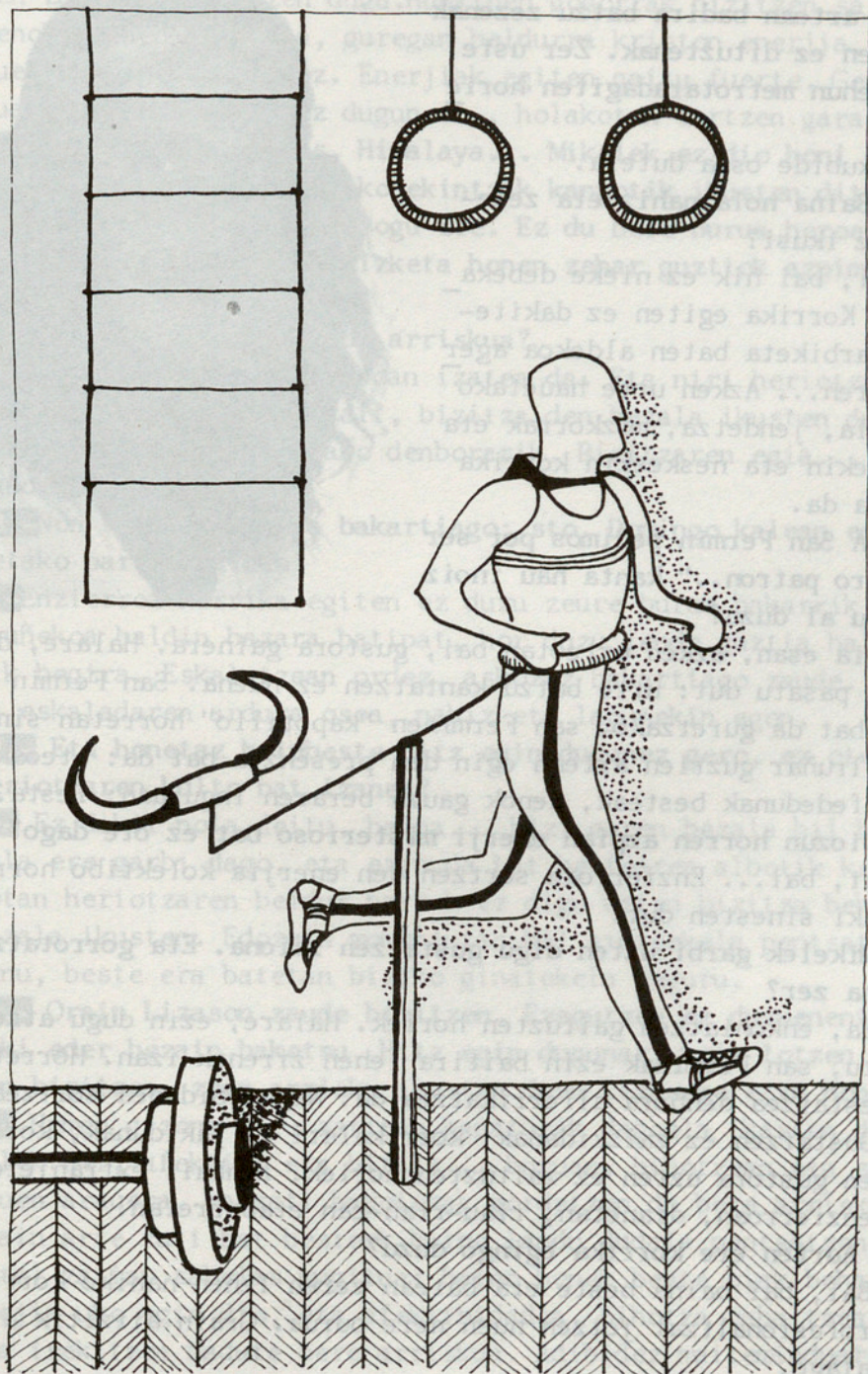
M. Iruinean...ez! Gure festetan gehien gustatzen zaidana enzierroa da. Horrez gain noski gainontzekoak gustora hartzen ditut.

LB. Bada, Iruinea eta kanpoko jende askoren artean, enzierroa as-takeri hutsa dela pentsatzen duenak. Zein da hori buruzko zurea?

M. Beno alde batetik arrazoia emango nieke, baina gizonok batez-ere, astakeri horren beharra dugu jaiotzetik.

LB. "Gizonak" nola: arrak bezala konsideratzen?

M. Bai, arrak bezala konsideraturik. Emakumeengan ez dut horrela ikusten edo hainbeste denik eta oso ondo deritzait enzierroan korrika eginen balute, baina berriro diot, guregan haurtzarotik sortzen den beharra dugula. Harrikada edo zuhaitzetara igota ibiltzen ez den mutila ez da hau bezala ikusten, neska balitz baizik.

LB.-Enzierroa korrika egiten dutenen artean badira batzu zezenak ikusten ez dituztenak. Zer uste duzu ehun metrotaradagiten horietaz?

M.-Eskubide osoa dutela.

LB.-Baina nola nahiz eta zezenak ez ikusi?

M.-Bai, bai nik ez nieke debekatu. Korrika egiten ez dakiteneen garbiketa baten aldekoa agertu arren... Azken urte hauetako bataila, jendetza, mozkorrak eta agureekin eta neskeekin korrika egitea da.

LB.-"A San Fermin pedimos por ser nuestro patron.." kanta hau inoiz abestu al duzu?

M.-Egia esan, azken urteotan bai, gustora gainera. Halare, denetarik pasatu dut: urte batzu kantatzen ez nuena. San Fermin arketipo bat da guretzako. San Ferminen "kapotillo" horretan sinesten dut. Iruñar guztien artean egin den prezentzia bat da: ateoak batzu, fededunak besteak, denok gauza beraren inguruan: festa.

LB.-Diozun horren azpian energi misterioso bat ez ote dago?

M.-Bai, bai... Enzierroan sortzen den energia kolektibo horretan sakonki sinesten dut.

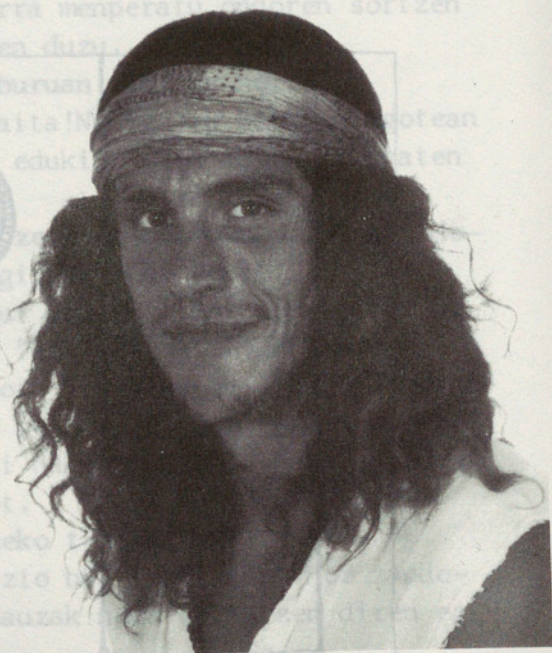
LB.-Mikelek garbi uzten digu gustatzen zaiona. Eta gorrotatzen duzuna zer?

M.-Ba, enkoniatzen gaituzten horiek. Halare, ezin dugu atzera begiratu, San Ferminak ezin baitira lehen zirenak izan. Horretaz protestatzea denbora alferrikatzea da. Negatibitatea sortzea leza ke. Gustatzen ez zaizkidanak: korrikalari ez jakidunak, korrika egiten gustora uzten ez zaituzten horiek, zenbait extranjero... bai enzierroan, dianetan, riau-riau-ean etabarretan.

LB.-Aurten ere korrika egingo duzu?

M.-Bai, bai baina beste era batean zeren lehen nahiko korrikalari profesionaltzat jotzen nuen nere burua. Orain aitzitik askoz normalago.

LB.-Eskalatzen ere ibilia zarela badakigu, arriskua al da, eskalatzea eta enzierroan korrika egitera bultzatzen zaituena?

M. Arriskuaren inguruan, ez ni bakarrik, beste askok gure bizitzaren zati bat mugitzen dugu. Hunkipen gogorrek bizitzen saiatzen ga-renok. Honen arrazoia, guregan beldurra kriston energia sortzen duen hunkipena delakoz. Energiak egiten gaitu fuerte. Geurek bu-ruak fuerte ikusten ez dugunean, holakotan sartzen gara.

Pirineos, Alpes, Himalaya... Mikelek ez dio honi garran-tzirik eman nahi, honelako ekintzak kanpotik ikusten ditugunok merito handia ematen badiogu ere. Ez du bere burua heroetzat har-tu nahi eta haxe elkarrietzeta honen zehar guztiok azpimarra de-zakezue.

LB. Zure bizitzan zer da arriskua?

M. Arriskua, heriotza alboan izatea da. Eta niri heriotza aldame-nean izatea gustatzen zait, bizitza den bezala ikusten duzulako, ez baitago txorradetarako denborarik. Bizitzaren egia... balore handikoa neretzako.

LB. Non sentitzen zara bakartiago: sto. Domingo kalean edo Alpe-setako pareta batean?

M. Enzierroa korrika egiten ez duzu zeure burua bakarrik ikusten. Iruñekoa baldin bazara batipat, hor duzu jende guztia balkoieta-tik begira. Eskalatzean ordez, askozek bakarriago zaude. Zurea da eskaladaren ardura osoa, nahiz eta lagunekin egon.

LB. Eta honetaz hainbeste hitz egin dugunez gero, ez ote da hau heriotzaren kulto bat izanen?

M. Ez dakit nola deitu, baina... bizi garen bezala hil behar du-gula ere garbi dago, eta ezin da bat bestearen albotik kendu. As-kotan heriotzaren beldur horrek ez digu uzten bizitza behar den bezala ikusten. Edozein momentutan hil gintezkela pentsatuko ba-genu, beste era batetan biziko ginatekela seguru.

LB. Orain Lizason zaude bizitzen. Ezagutzen ez duzenentzako toki eder bezain baketsu. Hitz egin dugunaz, nola lotzen duzu he-men bizitzea, zein arrisku ikusten duzu Lizasoko etxe honetan?

M. Hemen gizona hiru zatitan banaturik dagoela ikasten dugu: in-telektual, afektibo eta bitala... buruan, bihotzean eta sabelean hauen arauera, ba zati bakoitzak gordetzén du bere arriskua. Orain arte zati bat besteak baino landu dudala pentsatzen dut: bital zatia, sabelas mugitua; baino honek beste biak behar zuten enejia uko egin dio, eta afektibidadea, bihotza zabaltzea edo bu-rua irekitzea badute bere arriskua. Adibidez maiteminduen arris-kua gero eta jende gutxiago onartzen du. etb. Etxe honetan badi-tugu arrisku horiek, hainbeste jende bizitzean pasio guztiak ager-tzen direlako.

LB.- Gaiaz aldatuz, esan beharra dugu Mikel Iruinean sortu zen lehen ikastolan ikasi zuela. Ikasketak bukatu ondoren hortxe ibili zen gimnasiako irakasle bezala.

Egia al da San Fermin ikastolan zinela ile luzea edo itxurarengatik kanporatu zintuztela?

M.- Hori ez da egi osoa. Garai hartan orain bezain ile luzea nera man oso jipitua nenbilen, eta zenbait gurasok eta batez ere zuzen daritza moskeatuta zebilen nirekin, horregatik joan behar izan nuen. Baina oso oroipen ederrak gordetzen ditut garai hartaz.

LB.- Orain, urte batzu pasa ondoren nola ikusten duzu ikastola batetan hezitua izatea?

M.- Euskaraz jakitea kristona atsegin dut, hau da asko preziatzen dudan gauza. Beste aldeak kontutan izten baditut... ez dut gogoko damukerietan ibiltzea, orain arte egindakoa hor dago eta une hontara ekarri nau...

Amodioa, euskal herria, sexualitatea, gure solasaldiak beste mila gai ikutzen ditu. Ilunabarra harrapatzera doakigunean Liza soko Posadara bideratzen gara hor saltzen dituzten mami goxoak dastatzera.

* IPES UDAKO IKASTAROAK

Uztailan, Abuztuan eta Irailan.

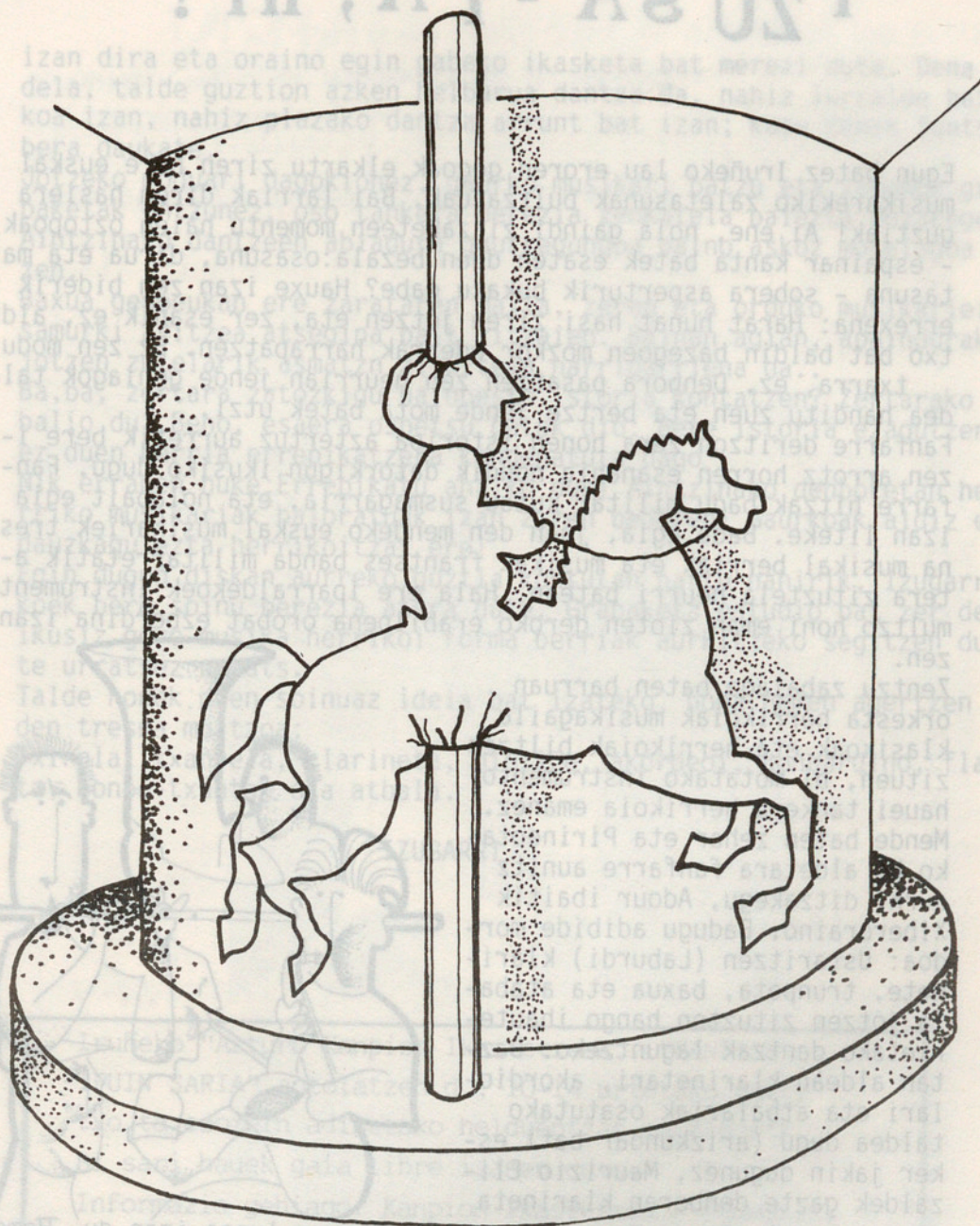
Goizez eta arratsalde. Bi eta lau ordukoak. Maila guztiak ta

Mintza Praktika.

INFORMAZIOA ETA MATRIKULA

San Migel kalea, 8

Telefona 225991 - IRUINEA.

i ZU gA^rr i A, hi !

Egun batez Iruñeko lau eroren gogoak elkartu ziren bere euskal musikarekiko zaletasunak bultzatuak. Bai larriak diren hasiera guztiak! Ai ene, nola gaindi zitzaketeen momentu haien oztopoak - espainar kanta batek esaten duen bezala: osasuna, dirua eta maitasuna - sobera asperturik bukatu gabe? Hauxe izan zen biderik errexena: Harat hunat hasi ziren jotzen eta, zer esanik ez, aldi-txo bat baldin bazegoen mozkor ederrak harrapatzen. Ez zen modu

txarra, ez. Denbora pasatzen zen neurrian jende gehiagok taldea handitu zuen eta bertze jende mota batek utzi.

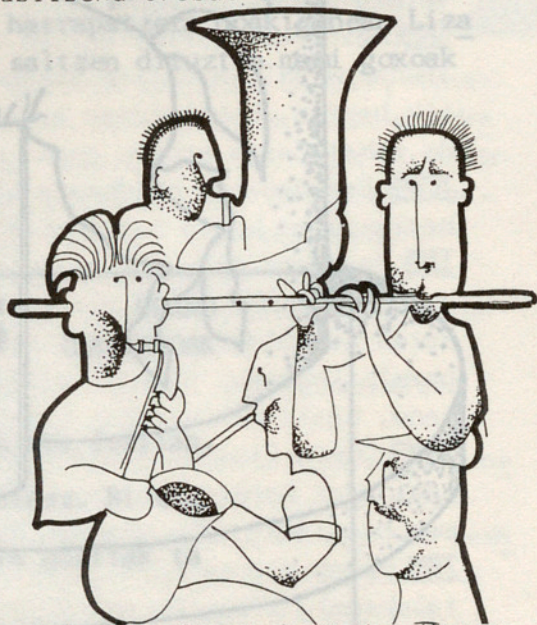
Fanfarre deritzon zera honen istorioa aztertuz aurretik bere izen arrotz horren esanahia nondik datorkigun ikusiko dugu. Fanfarre hitzak badu militar kutsu susmagarria, eta nolabait egia izan liteke. Bada egia, joan den mendeko euskal musikariek tresna musikal berriak eta musikak frantses banda militarretatik atera zituztela neurri batean. Hala ere Iparraldekoek instrumento multzo honi eman zioten geroako erabilpena orobat ezberdina izan zen.

Zentzu zabalago baten barruan orkestra herrikoiak musikagailu klasikoak eta herrikoiak biltzen zituen, bi motatako instrumento hauei tankera herrikoiak emanez. Mende baten zehar eta Pirineotako bi aldetara fanfarre aunitz aurki ditzakegu, Adour ibaitik Xiberoraino. Badugu adibide mordoa: Ustaritzen (Laburdi) klarinete, trunpeta, baxua eta atabala jotzen zituzten hango ihaute-rietako dantzak laguntzeko. Baztan aldean klarinetari, akordio-lari eta atbalariak osatutako taldea dugu (arizkundar bati esker jakin dugunez, Maurizio Elizalde gazte denboran klarineta

jotzen zuen). Baxenafarroak musikari kopuru luzea izan du. Hemen, Laburdin bezain erabiliak ditugu klarineta, akordioa, trunpeta, baxua etabar. Eta Donibane Garaziko inguruan biboliñe, Faustin Bentaberrik jokatu.

Gaitak baino lehen bi klarineta jo ohi dira Otsagiko dantzei musika emaitako eta Xiberoan txirula, trunpeta, klarineta, atabal eta bonboarekin eratutako taldeak "pastoralak" - egiazko Erdi Aroko antzerki mota - alaitzen zituen.

Era berean kontutan hartu behar ditugu Erriberako bandak. Ene us-tez, talde hauek, "quntetos" izenpean ezagunak, arras ahandziak

izan dira eta oraino egin gabeko ikasketa bat merezi dute. Dena dela, talde guztion azken helburua dantza da, nahiz lurralde batekoa izan, nahiz plazako dantza arrunt bat izan; kasu denek funtsa bera daukate.

Jotzeko moduari dagokionez, gaurko musikari batzu eta lehengo grabaketak entzunez, oso tankera berezia zeukatela baieztatu dezakegu. Aintzinako dantzeen abiadura gaurregungoa baino askoz motelagoa zen.

Baxua genbeukan ere zarataren maila, zeren eta orduko musikariei samurki aritzea atsegina bait zitzaien. Bainan agian, apaindurak jotzen zutelarik asmatzen zituztela harrigarriena da..

Ba,ba, zertara zatozkigu hainbeste istoria kontatzen? Zertarako balio du? Beno, esaera ospetsu batek dio: Bere istoria ezagutzen ez duen herria errepikatzen kondenatuta dago"

Nik erranen nuke: Errepikatu ahalko duk! Aintzinako denboretan herriko musikariak baloratuak izan ziren bederen! Gaurkoak aldiz ez dauzkagu ezta herrikoitzat ere!

Egin dugun diskan aurreko guztia kontutan hartu nahirik, Izugarrikoek bere soinu berezia atera dute. Grabaketa estudio bat zer den ikusiz gero musika herrikoi forma berriak aurkitzeko segitzen dute urratsez urrats.

Talde honek duen soinuaz ideia bat izateko, hona hemen agertzen den tresna multzoa:

Txirula, txanbela, klarineta, bioliñe, akordeoi, bonbardino, flauta, bonbo-txuntak eta atbala.

IZUGARRI

Iruñeko "Arturo Kanpion Ikastetxeak", "KANPION IPUIN SARIA" antolatzen du; 10-14 urtetako gazte txo ta edozein adinetako helduentzat zabaldurik.

Bi sari hauek gaia libre izanen dute.

Informazio gehiago: Kanpion Ikastetxea.- Comedias, 14.- Telf. 223984.- IRUÑEA.

***KANPION
SARIA***

i ZU GA^rr i A, hi !

- DÍGANTE MUDURRIAK -

KOLDO PASTOR

Moderato

Handwritten musical score for "DÍGANTE MUDURRIAK" by Koldo Pastor. The score is written on ten systems of two staves each. It begins with a treble clef and a 3/4 time signature. The tempo is marked "Moderato". The key signature has one sharp (F#). The score includes various musical notations such as notes, rests, and bar lines. A section labeled "FINE (TRIO)" begins at the sixth system. The score concludes with a double bar line and the initials "D.C." below it.

Koldo Pastor 1.ª Junia 20

"Partitura txiki honek ez du Gigante eta Kiliki-
 en ohizko laguntzaileen alaitasun inozoa gogora erazi nahi, bere
 125 garren urtemuga bete duten kartoizko lagun hauengan ulergarria
 izango zen malenkonia hipotetikoa baizik, gure Iruñea zaharraren
 istoria hurbilaren gloria eta mixeria beraien aurrean ikusi dituzi-
 telarik".

KOLDO PASTOR

"Amigos del Arte" elkartearen zuzendaria den
 Koldo Pastoren partitura "Digante Mudurriak", uztailak 8 an
 lehen aldiz entzun ahal izango da Iruñeko Gaztelu Enparantzan,
 "Ezpelur" gaitero-taldeak joko duelarik.

Tomás Díaz, Josu Salbide eta Josetxe Rodríguez
 Iruineako Dultzaineroak

SAN FERMINEN MISTERIOA

Bizitzaren aldapa erdiraino igo dut eta ohituta nago mota guztietako mandatuak egiten. Are gehiago nerea bezain petrala den ogibide batetan. Bai, detektibe naiz, ederki eta sakonki ezagutzen dut jendearen gorotz morala, trebeki mugitzen naiz pertsonen zikinkeriek osatutako itsasoan murgildurik. Baina Uztailak 4an eman zidaten enkarguakharrituta utzi ninduen. Are gehiago, nere aita zenak - hargin ogibidez - esaten zuen bezala, harrobitua. Iruñeara joateko enkargua, hain zuzen. Hango Udaletxeak egiten zidan deia. Dei urjentea, ezinbestekoa, etsipenatua. Zein izango zen hango istilua ez nekiela, bizpahiru gauza hartuta Uztailak 6an bertaratu nintzen, desgogoa eta kemena falta aurregian garbiki margoturik. Ez zaizkit atsegiten 500.000 biztanle baino gutxiago duten hiriak. Herri koxkorrak dira, apenas. Gainera Uztailaren beroak desegiten nau.

Abioiez joan nintzen eta goizean heldu. Hirian mugimendua nabarmena zen. Festak omen ziren, jendeak alaia ematen zuen. Orduan kontutatu nintzen: San Ferminak ziren, noski. Aeroportuan Udaletxeko zinegotzi bat nere esperoan zegoen. Hotel batetara eramane ninduen eta hamar t'erdietarako jendez betetako Udaletxe batetan nengoen. Bulego batetara eramane ninduten. Hor bizardun batek hostekoa eman zidan:

- Julian Balduz, Iruñeako alkatea.

- Mauricio Paralex, detektibe.

Tipo hura ur-
Abotsa dardarka
nean. Nere deia
azaldu zidan:

- Iruñea oso
Zurrunburu
tzur eta
dituzte.
omen da i
Jendea men-
tu den bul-
dago. Kon-
ralex jau
argitzen
lu bihur
gorrian

Ederki, bapo.
Ferminengandik
tzen krisi ho

ko festa hasierako egunean bertan. Nori burura dakioke tamainako zentzugabekeria? Eta zergatik tokatu behar zitzaidan neri iskanbila honen erdian protagonista izatea? Demonio, nere betiko zor-te txarra!

Dena den ez zen denbora galtzerik arazoa konpontzekotan. Zerrenda bat luzatu nion alkate horri.

- Hemen nahi ditut. Arin bait arin.

Besteak irakurri zituen izenak

- Satrustegi, Caro Baroja, Arazuri, Urmeneta, Arbeloa, Jimeno Jurio, Urralburu, Bados, Don Goyo, Patus, Zapater, Madina, Cirarda, Aleman, Donan Pher, Manolita Chen, El Alcoyano, El Litri, eta...oh! baina...ez da posible!... J.M Iribarren e-

duri zegoen.
hitz egiten zue-
ldiaren zergatia

a krisian dago.
eta esames mal-
zitalak zabaldu
San Fermin ez
noiz existitu.
dez mende heda-
o bat delakoan
preni ezazu Pa-
na. Hau ez bada
Iruñea lehergai-
daiteke. Perili
gaude guztiok.
Lau mende San
ipuinak atera-
rretan sartze-

re! Hau ez dago iadanik gu artean!

- Orduan etor ez dadin. Besteak hamar minutu barru batzar aretoan. Arineketan!

Alkate horrek ez zuen nere konfidantza merezi. Ez ote zuen ulertzen azkar ibili behar genuela? Zertan zetzan orduan duda-mudatan ibiltze horren kausa?

Finean azaldu ziren guztiak. Bat hitz egiten hasi zen.

- En nombre de todos mis compañeros y en el mio propio quiero dar la bienvenida al señor Paralex, de quien todos esperamos la ayuda necesaria para solucionar este delicado tema que tiene en vilo la salud mental de la capital, y por extension, de toda la provincia...

- Euskaraz, euskaraz! - oihukatzen zuen mahai baten gainetik neska batek.

- Dena den, San Fermin euskalduna zen, horretan dudarik ez!

- Que dices, Satrustegi, lo unico que esta claro es que San Fermin no era vasco.

- Eta zu nor zara?

- Yo de los Baroja de siempre

Orduan Urralburu altxatu zen:

- Voy a tomar una sauna foral - aldarrikatu zuen.

Oilotegia arras nahasturik zegoen. Hor ez zen ezer egiterik eta kaleratu nintzen.

Ondoko kalean jendetza ikaragarria bildua zen. Dantzan zebiltzan eta udaltzain-kate bat hestutzen zuten. Udaltzain katearen atzean musikari uniformatu batzu abesti bat jotzen zuten, beti berdin, etengabe. Ez omen zekiten beste bat.

Taberna batean sartu nintzen. Bero nazkagarri hori kentzearen bi gin-tonic hustu nituen zurrutada batez. Aspetzen ninduen San Fermin horren istorio hark.

Blusa berdea zeraman tipo lodi bat hurbildu zitzaidan.

- Paralex?

- Ni neu.

- Ba diat informazio bat hiretzat.

- Bota.

- San Fermin ez huen uste duana. Udaletxean bildu dituan urde horiek ederki zekitek zer huen. Baina lotsatuak dituk. Ez zioatek herriari egia esan nahi.

- Eh, eh, zatika. Hasteko, hi nor haiz?

- Peña Komisioetako lagun bat.

- Eta baldin badakite San Ferminaren asuntua nolakoa den zergatik ez diate kontatu nahi? Zergatik zeudek lotsaturik?

Zer huen San Fermin?

Bestearen aurpegia ilundu zen. Barruko guztiak apurtu dituen egia nazkagarri bat kontatu behar duenaren bisajeaz, istorio mixerable bat edasi zidan.

- Ez huen saintu. Ez zian izena Fermin. Egia esanez, beltza huen eta usain ona duenetarikoa. Bere oinei kiratsa zerien. Txutxeria saltzaile ogibidez. Zer nahi duk? - bukatu zuen, eskuak luzatuz, etsi duenaren moduan.

Nik ez nuen abagunea desaprobetxatu:

- Bi gin-tonic

Gauza txarrenetik hoberenera zihoan. Lau gin-tonic edanda hobe nengoen eta sardana bat hasi nintzen abesten:

- "Baxant per la font del gat, una noya, una noya..."

Lau tipo bueltatu ziren neregana. "Politikarik ez, politikarik ez" errepikatzen zuten karraxika.

Ezin izan nuen erreakzio hori ulertu. Dena den kaletik aterra eta zintzur guztietatik garraxi bera irten zen, indartsu, geraezina, ortotsa baino itzelago:

- "Fiestas si, politica no, Fiestas si, Politica no"

Ez nuen ezer ulertzen. Jende hura ero zegoen, zeharo. Bi gin-to-

nic edan ondoren Tarra-
gonako lehengusu bati
dei egin nion:

- Aizak, Ramonet, nola
habil lanaz?
- Gaizki samar.
- Etor hadi hona, Pan-
plonara orduan. Ez
duk zaila izanen he-
men txapuzillaren bat
egitea.
- Nola daiteke hori?
- Etorri eta berehala

ulertuko duk. Ah!, edozein gauza ikusten baduk ere, ez hitze-
gin haiekin politikaz.

- O.K.

Gaua pasatu nuen bueltaka, gin-tonic batzu edaten. Ongi barneratzen
zen. Zazpiak aldera edo neska errubio batekin nengoen. Holandarra,
errape xelebrea. Arrimatzen zen bildurrik gabe. Pittin bat horditu-
rik zegoen, agian:

- Tu ahoga correg con togos, ahoga habeg togos por las calles,
seg very fantastic, yo quegegte mucho si tu correg con las no-
villas. Tu demostrag que seg ibegico fuegte y valiente y yo
quegeg mucho.

Alu zikina! Falta zitzaidana. Ez dakit zer nolako zorabioak joa o-
te nengoen baina kasurik egin nion eta aldapa batetara joan nintzen.
Hor jende mordo bat zegoen. Kurioso xamarra, jendea. Bakoitzak pe-
riodiko bana zeraman baina inork ez zuen irakurtzen. Ni eroatera
joan nintzen ere, baina ez zuten "La Vanguardia" eta ez nuen ezer
erosi. Ez dut probintzietako prentsa irakurtzen.

Goizeko zortziak baino minutu bat lehentxeago batzu elkartu
ziren eta abesti erritual bat kantatu zuten. Oso gauza polita zen.
Elizan egon nintzen azkeneko aldiz, orain dela urte asko eta asko,
etorri zitzaidan burura.

Nere ondoan zegoen tipo altu ile luze eta argal bat. Erdi erru-
bioa, zinta batez biltzen zuen adats luzea. Sinpatiko iruditu zitzai-
dan eta hitz egiten hasi nintzaion.

- Where are you from?
- I'm from Vitoria.
- Borde.

- Loditzarra.

Ezin izan genuen solasaldia segi. Leherketa bat izan zen eta zezen batzu agertu ziren abiadura bizian. Udaletxe aurretik pasa ginen. Gero karrika hestuagoa zen. Ni larri nenbilen, amasa hartu ezinik. Zezenak gero eta hurbilago. Nere abiadurarik handiena lortzen ari nintzen. Bapatean karrika bukatu zen eta zurezko hesi baten kontra jo nuen bete-betean. Vitoriako zozo horrek hartua zuen beste korrikalari guztiakin batera, eskubitako bidea. Berehala zezen pare bat erori zen ni gainean.

Nahiko jipoitua nengoen, eskumuturra hanpatzen ari zitzaidan, baina neska holandarra oso pozik zegoen nerekin.

- Togego, togego - esaten zidan eskuez txalotxuka aritzen zen bitartean.

Hoteleratu nuen neska. Gerria inguratu eta ankatartean ziri gogor bat nabaritu nion. Haserraturik aldendu nuen neregandik eta dokumentazioa eskatu. Joseph Leo Tindenbergen. Ogibidea, trabestti. Bapo.

Hurrengo egunean Bartzelonara itzuli nintzen, nahiko nazkatuta. Ez zait esperientzia gustatu. Hurrengo urtean etorriko naiz berriz, agian, baina lan egin behar ez ba dut, dibertitzera bakarrik.

Goizean alkateari dei egin nion. Abots ezagun batek erantzun zidan.

- Iruñeako alkatearen bulegoa, bai, esan?

- Ramonet!!!

- Ah, Mauricio, zer ari haiz?

- Eta hi?

- Beno, hemen, alkate berria negok. Azkena joan zen "Fiestas si, politica no" oihukatzerara eta aprobetxatu dut. Bihar zetorrek izendapen ofiziala

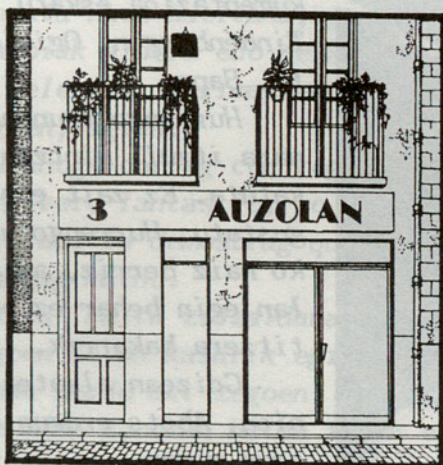

- Zaila izan zaik?

- Ez, gehientsuak hordituak ziren eta.

Enfin, enfin, enfin. Ikusi egin behar nola progresatzen duen familiak.

OLITE'S BOY

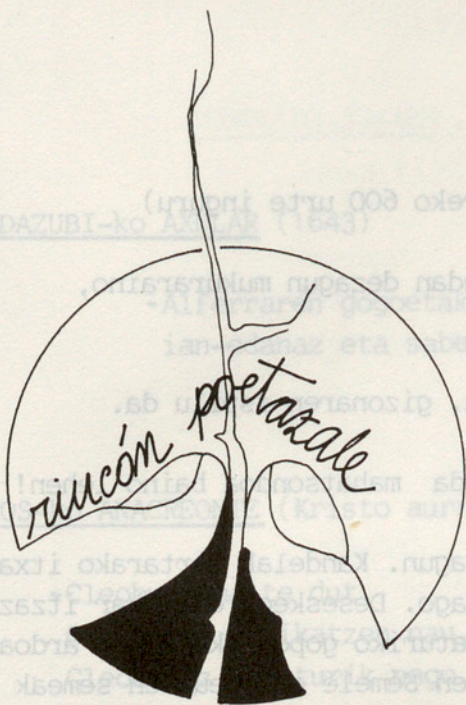
AUZOLAN

LIBURUDENDA - LIBRERIA

S. Gregorio, 3 - Teléf. 22 36 14

PAMPLONA - IRUÑA

TEXTO LIBURUAK, EUSKAL LITERATURA, HIZTEGIAK, POESIA,
NOBELAK, BIDAIAK KOMIKIAK, ARTEA, FILOSOFIA, PEDAGOGIA,
UMEENTZAKO LIBURUAK, etab...

Uztailak zazpiaren goiztiri zoragarrian

Iruñear zoroaldi honetan barneratua

Zure gerrien lepoetatik erantsirik

Plazerrez lehertzeko zorian...

-Ttipi ttapa nihoa...Jauzika-

....

Gaiteroen hotsak. Enarak pioka.

Kajalarien durrunbak. Bonbardinoen zilarra!

...

Zuri ta gorriz jantzia

ia oro beltzez:

-Bizia ta Herioa-

Elkarrekin jolasean

Norgehiagoka dihardute...

Sari bakarra: Pesta! Bizia!

LUCIA URIZ (1983)

MITILENE-ko ALCEO (Kristo aurreko 600 urte inguru)

- Hordi gaitezen orain eta edan dezagun mukuraraino,
- Mírsilo hil baita.

-Arnoa, bada, gizonaren ispilu da.

-Ez ezazu arbolarik landa mahatsondoa baino lehen!

-Zurrut egin dezagun. Kandelak zertarako itxadon?
Argi izpi bat dago. Deseskegi eta ekar itzazu berehalaxe pintaturiko goporrak. Zeren ardoa, penak ahaztearren Sémele eta Zeus-en semeak eman bait zien gizakiei.
Eradan ezazu burduntzali bat eta bi nahasturik, eta bete itzazu edalontziak ertzeraino, eta gopor batek bestea bultza dezala....

-Ardoa, lagun mina, egia ere da.

MOSEN BERNAT ETXEPARE (Kristo ondorengo 1545 urte inguru)

- Munduian ezta gauzarik hain eder ez plazentik. Nola emaztia gizonaren petik buluzkorrik.

URDAZUBI-ko AXULAR (1643)

-Alferraren gogoetak eta solhasak
ian-edanaz eta sabelaz dira.

TEOS-ko ANACREONTE (Kristo aurreko 530 urte inguru)

-Cleobulo maite dut,
Cleobulok kilikatzen nau,
Cleobuloz xoraturik nago.

-Léucade arrokatik neure burua jaurtikiz berriro
olatu zuritan naiz murgiltzen,
amodioz mozkor!

-Eros-ek, neure bizarra zuritzen ikusterakoan,
bere urre-distirazko hegalen haize leunen artean,
ez ikusiarena eginez hegaka doakit.

...lotolorez ehunduriko txirikordak bularrari
kiribildu zitzazkion...

-Berriro ere Eros-ek kolpatu ninduen,
harotz batek bezala aizkora izugarri batez
eta erreka ekaiztsu batetan
garbitzen jarri ninduen.

[Φέρ' ὕδωρ, φέρ' οἶνον, ὦ παῖ]

Lagunarteko
bazkari
sobietikorik
jatorrenaren
postrea
...opa.

klandestinitatearen
txipiroi
guztien
okaso
nostalgikoa
...opa.

erlojuak
erauzitako
denboraren
atseden
mugagabea
...opa.

nortasunik
gabeko
buruaren
askatasun
gardena
...opa.

izar
itsasetako
freskotasun
ugariaren
iluna
...opa.

lur aspiko
sator hilari.

munduan
German zenari
ezin bestez,
altxa kopa

....ta opa.

Ze...

jadanik,
asmak ez dik
bizitzaren hatsik
behartuko.

Ta...

kopeterdiko
txulo beltzetik barrena,
zilarrezko tximistak
joa dik,
eskumuturreko
despertadorearen
espero gabeko
tutu tristeia.

adios...

lur aspiko
sator hila.
gaztetasun humila.
galasia hotzetan
izar gorri baten bila
habila.

(Ohar: Ale honetako poemak Aita Riezu-ren "Nafarroako euskal kantu zaharrak", C.Garcia Gual-en "Antologia de la Poesia lirica griega" eta R.Egiguren-en "Txipiroiren bat edo beste" liburuetatik hartu ditugu)

~CAMINO NIGARREZ~

Emakumeak ontziak garbitzen ari ziren arratsalde sargoritsu hartan pixka bat geroxeago bloke etxearen itzalpean briska partida jokatzeko grinarekin. Jadanik kalea haurrez beterik zegoen eta ni haien artean, sokaren hiraketa ritmiko gero eta biziagoari nere hankena egokitu ezinik. Hameka urteko neskatxa mehar luzexka nintzen, koletak nituelako aitonak "Pitusina" deitzen ninduen. Nere etxe bihurtu zen aiton-amonen kabiaren aintzineko karretera-jostaleku-biltokiari zerion bake giroa desegin zen amak, nerea ez zen bere etxetik etorririk, aitarengana joateko abisua eman zidanean. Beti bezain kikildurik aurkeztu nintzen bere aurrean, ohitura bilakatzen ari zen leloa bere ezpainenetik ateratzen aditzeko: "Preparate, vamos a Sanfermines, que hoy son los toros de Mihura!"

Taxia etorri zen eta a ze lotsa auzoko guziak begira! Aita igo zen serio, egun hoietarako kolonia usainarekin eta "Sacaganchos" (beti bera) txoferraren ondoan eseri, ni gibelean sekula baino ttikiagoa eta bakarrikago sentitu nintzelarik.

Beroak galipota urtzen zuen arren 1500 zaharraren gurpilek, lehertzeaz, erdiesten zuten behar bezala jiratzeko adinako igurziketa. Mezatarra joateko min ematen zidaten zapatak paratu behar izan nituen, eta marra urdineko galtzerdin zuri mantxagabeak xangoari itsasirik nolabait beharturik iruditzen zitzaizkidan zimurrik gabeko tankera hartan. Zeinen eder zeuden ibai bazterretako txopotegiak!

Aitak plaza inguruko jendetzari desafiatzen zion urtero. Be-

ti rebentako txartelak erosten zituen eta aldiro diskutitzen zuen. Kartera ireki eta gutti erabiliak izan diren billete plan-txatu horietakoak ateratzen zituen itzalpeko aulkietara joateko. Egun hartan eseritzera joan aintzinetik "patio de caballos" delakora joanen ginela erran zidan. Hura zela guttik ezagutzen zuten bestaren alderdi izkutu ikusgarri eta Paco Camino aurrez aurre ikusiko genuela. Beldurtu nintzen, harat ez bait zen jende normala sartzen. Aitak egin behar zuen zerbait!

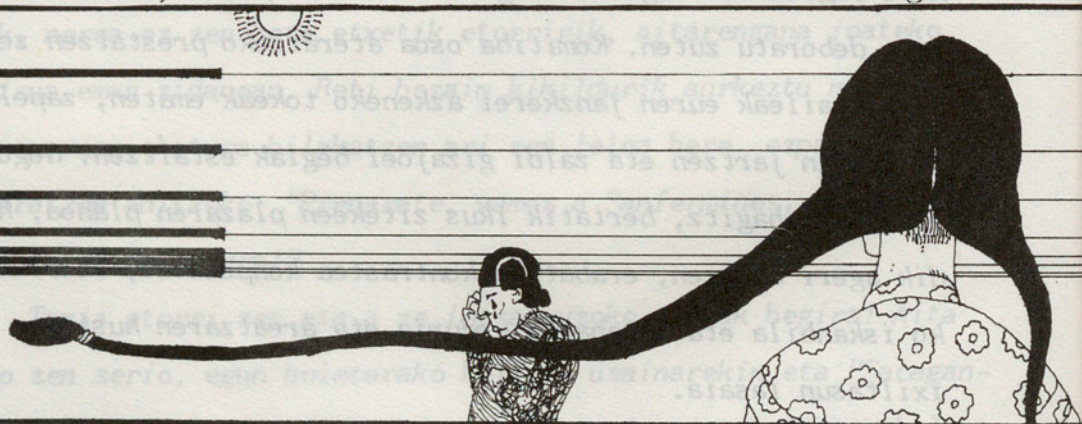
Ikaragarri oroipen goxoa aurkitzen dut, ordea, hango hura gogora berrekartzean. Aitaren adierazpen ulerkaitzez apaindurik, nere begiek han zegoena alegiazko munduko pasarteren bat bailitzan dehoratu zuten. Komitiba osoa ateratzeko prestatzen zegoen. Laguntzaileak euren janzkerei azkeneko tokeak ematen, zapela bere tokian jartzen eta zaldi gizajoei begiak estaltzen. Gogoangarria zait hagitz, bertatik ikus zitekeen plazaren planoa, handik ageri baitzen, erabateko kontrastea konposatuz, tendidoetako iskanbila eta zalaparta urduria eta areatzaren hustasun eta ixiltasun lasaia.

Bapatean agertu ziren toreroak eta patioa gurutzatu. Haien trajeak deigarriagoak ziren eta laguntzaileekin egin zituzten bizpahiru solas, ate ttiki batetik otoitz egitera desagertu baino lehen. Aitak astindu ttiki bat eman zidan ohartarazteko han heldu zela nere amt setako idoloa. Eskua hestutu nion indarrez eta kilika batek dalدارazi zidan gorputza muturretik muturrera. Eta hantxe zegoen, pixka bat gibelago, hameka aldiz irudikatu nuen bezalakoxea, ilea tirante atzera, morenoa, begi politik eta txatoa. Aitak garraiatu hurhildu gintzaizkion, ez ondo-

raino, baina bai nahikoa, negarrez zetorrela nabaritu ahal izateko haina.

Harridurak geldierazi gintuen instant batez eta bakean uzteko agindu ziguten bere taldekoek. Argazki firmatu bat hartu eta atettoa iragaten ikusi genuen, nere baitan berak agian sentitzen zuen korapilo berberak hestutzen ninduelarik.

Zezenketa ikusi genuen, aitak, beti bezala, inguruan genituen pertsona ospetsuen eta ruedoan gertatzen zen guztiaren berri zehatza ematen zidalarik. Pertsona heldua bainintzan mintzatzen zitzaidan eta ni entzule mutuaren buru-begi-keinuak egin ohi nition haietza, ezetza edo ta harridura adierazi nahiz edo. Egun

hartan ere hala gertatu zen, baina nere gogoan ohizko gune urrunetatik urrunago zegoen, gehienbat bera hasierako desfilean bertzeekin batera ateratzen ikusi genuenean eta gero bakardade osoan oinak poliki eta hozki lurean frinkatuz, begi ttikiko mantxa beltz adardun erraldoi haiekin hartu-eman zuzenetara plantatu behar izan zuenean. Aita ere ezeroso zegoen eta guttiago hitz egin zidan puroa ahoan maizago sarturik.

Goibelak gailendu ziren zeruan enparantza husten hasi zenean, baina freskura hura ez zen hotza neretzat. Muturra epeldurik

zukeen norbaitek aita bulkatuz kristoa armatuko ote zeneko bel-
durra sentitu nuen hartan ere. Bonboari munduan egin zezakeen
azkeneko gauza balitz bezalako indarrez jotzen zion gazte lodi
baten izerdi-sangria usaiak iatsu xorabiatu ninduen. Buila eta
zalaparta desagokiak iruditzen zitzaizkidan eta etxera joateko
desio bizian nengoen. Pixagalea ere jasanezina, ...noizpait ate-
ra ahal izan ginen itsaso erogarri hartatik.

Amarekin joaten ginenean barrakei bisita seguro, tonbolan di-
ru pila bat gastatu, zerbait tokatu arte, eta gauez zirko Rusora,
ni txoratuta denak errusiar jator ederrak zirela erabat sinetsi-
rik. Aitak irri egiten zuen pailasoekin, eta bera pozik baldin
bazegoen gu ere bai.

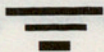
Hartan, ordea, ama gurekin ez genuenez, autobusetako gelto-
kirat abiatu ginen, taxi batean sartu ninduen ni bakarrik, or-
daindu zuen eta agur esan: "Hala mona, le dices a tu madre que
ire mañana!" Entzierroa korritzen omen zuen, baina auskalo nola
ibiliko zen gau osoan.

Hurrengo egunean lagunekin elkartuko nintzen eta inportantea
sentituko, Sanferminetan izan nintzelako eta ametsetan ansiatzen
nituen begi haiek nigarrez ikusi nituelako, baina ez nien sekula
gertaturikoa kontatuko.

B.KATANGATX

*Félix Urabayen.

Nafartarra zen nobelagile ospetsu hau Iruñea ondoko herri-
ka batetan, Ultzurrunen, jaio zen 1.883ko ekainak 10ean. Maisu
ikasketak egin zituen eta bukatu ondoren Urzainkin maisu bezala
lan egin zuen. Gero Toledoko emakume batekin ezkondu zen eta To-
ledora joan zen bizitzera. Bi giro ezberdin hauek landu zituen
Urabayenek bere liburugintzan. Alde batetik Toledoko giroa eta
bestetik giro euskalduna edo baskoa. Urabayen ez da oso ezaguna
gure artean, edo hobe esanda nahiko ezezaguna da, agian hemen
bizi izan ez zelako edo bere liburuak ez zirelako entzunak izan.
Felix Urabayen Madrilen hil zen 1943ko Otsailak 8an.

Ondoan daukazuen Sanferminetako jaien deskribapena bere li-
buru batetik hartua da. Liburu honen izena El Barrio Maldito
(Auzo Madarikatua?) da. Nobela hau nafar nobela bat da. Hemen
kokatua eta Arizkungo agoteak hartzen ditu gaizentral edo hari
bezala. Nobela hau errez irakurtzen da eta esan dezakegu bere
idaztankera nahiko lirikoa dela eta bertze garaietan erabiltzen
ziren espresio eta modu refainatu asko erabiltzen dituela. Gaia-
ri buruz nahiko errealista gertatzen zaigu eta askotan gogorre-
gia ere bai Nafarroako izaerak definitu eta kritikatzten dituene-
an (Baztandarrak, kuenkoak, Iruñakoak eta abar)

"Egiazko jaiak, hiri geldiaren amets zaratatsua, Sanferminetako aste klasikoan kokatzen ziren.

Egun hauetan Iruñeako gazteria, karnestolendas garaian ordu batzutan jabe senti zitezkeen erromatar esklabu haien berpizkundera izaten zen. Sanferminak, bai jai handiak! Pedro Marik, gartsuki zioen bezala, data oroigarri horren handitasuna gorai-patuz. Geletako bankuei, salmahaiari, bulego edo lantegiari gazteria lotua zuten ohizko kateak hautsi egiten ziren Uztailak 6an arratsaldeko 4etan, bezperak hasten zirenean.

Zoratasunak bere gorputza astintzen zuen. Bakok korrok egiten zuen demokratikoki; Apolo farrez zegoen, eta Jupiter aita berak ere alde batera uzten zituen bere tximistak artaziren bat egiteko gogo onez...

Integrismoko gizon jakintsuek, apezpiku argizagi eta lebitadunek eta gizonezko sainduek Ultzamaruntz ihes egiten zuten, nahiz sinpleziaz beteta zalapartatsua zen bakanal herritar hoi-etatik eskapo egiteagatik.

Eta iruñatarrak dantza, farre, abestu egiten zuen eta mozkortzen zen, gure aiton-amonak maiteek orangutanak ziruditen garai zorientsu hartan zerabilten edertasun basati berberarekin.

Sanferminetako jaiak!...haietan pentsatzen, morroiak urte osoan zehar bere txanponak itsulapikoan sartzen zituen, langileak, bere buruaz fidatzen ez zena, dirua ugazabari ematen zion berak gorde zezan, eta burges zaharrak ere berea aurrezten zuen kontzertuetara joateko. Hemen Gayarre eta Sarasatek solasgaia emango liokete neguan zehar Suizo kafearen tertulian erabiltzeko..

Uztailak 6tik 14 arte bakanala etengabea zen. Hirurogei orduko abiadura zuen arintasun dionisiakoaz dantza egiten zen, Gazteluko enparantzan.

Zinegotziak irainduak izaten ziren tendidotik, Zesar berak inbidiatuko zituzkeen keinu tribunizioekin.

Inork ez zuen lo egiteaz pentsatzen, ezta eseritzeaz edo segundu batzutan ixiltzearen premiaz.

"El Barrio Maldito"

*Félix Urabayen.

Hain erlijiosa zen hiri batetan, Dionisios zarata, gar eta grinen Jaungoikoa, ateratzen zen garaile. Eta San Fermin gixajoa, kulto paganozko aste batekin aurkitzen zen, non ez zen ikusten ez keinu aszetikorik ezta kristau errekojimienturako instant txiki bat ere.

Atenasek irabazten zuen katedralen aurrean. Bakok, bere zahato haundia goian zuela, bere barnean esentzialki katolikoak ziren jaiak nagusitzen zituen".

kaxkamailu

**LIBRERÍA
XALBADOR
LIBURUBENDA**

EUSKAL KULTURGINTZA, S.A.

EUSKAL GAI GUZTIAK, ETA BATEZ ERE
IKASTOLETARAKO TEXTO ETA OSAGARRIAK

ERDAL GAI OROKORRAK, AUKERA ZABALA

Comedias, 14 - Telf. 224167
IRUÑA

San Piperminkeriak

Pitonisa ta aztien modura iruñishemeok Uztailak 6ko zerua aztertzen ohi dugu. 'Koheteak' utzitako arrastoan zein nolako S.Ferminak izanen ditugun irakur dezakegu: Eztandaaren hotsa edo igoko den altueraren arabera festaren pronostiko zehatza egiteko gauza gara (Augurek hildako animalien hezurretan, hegaztien hegaletan edo Naturan dauden milaka ikur ezkutuetan interpretatzen zuten antzera).

Udaletxetik inoruntz abiatzen ez den ke zurizko zutabetxoa mintzo:

HABEMUS JAIA!

S. Ferminen hastapen errituala, ezinbesteko zeremonia inizatikoa RIAU-RIAU dugu ("GIO-GIO" baiatarrek ahoskatua).

Monotonoa, etengabekoa. Edozein dantza sakratutan bezala leloa behin eta berriz errepikatzen da. Iruñeko indio hiritarren euri-dantza: "URA, URA".

Kanpotar askok bere buruari zuzentzen dion galdera hauxe da: Zertan datza hainbat egun parrandaz irauteko formula? RIAU-RIAU berak erantzun diezaioke, prolegomeno hontan, dudarik gabe, galdera horren koxka baitago.

RIAU-RIAU da "trancean" sartzeko bide egokia. "Trancean" sartu ondoren, zombi/pamplonés bilakatu berriok, dantzaldian, martxan, roiloan inkonszienteki murgilduko gara.

RIAU-RIAUREN inerziak eramanik bederatzi egunetan zehar mundutik urrun edo hurbil, segun, biziko gara.

"Laissez faire, laissez passer", besterik ez.

Hortaz gain, Peñak (dantzetan iharduten duen edozein koadrila) dira errezeta druidika horren jabe. Eta gure edari magikoa da Iruñean dugun dantzatzeko modua. Zer esan nahi du nafar erara dantzatzeak?

Nork bere baitarako, bakoitza bere kolkorako, zure eta lagunen bururako eta ez Gipuzkoan edo "La Blancan" jauzi exhibizionizteaz ornituriko dantzak, besteok ikus eta txalo dezaten.

Baskongadasetako kalejirak dira jai luzetarako oztopo gainezinak. Porrusalda arin eta fandango azkarregiak, amen batez, hestuka

eta hondaturik uzten zaituzte.

Nafarroan dantza eta jaia erresistentzia frogalekoa dugu. Nafarroako jendeak txarangen txun-txunari mantso eta motel eusten dio: anka altxa.1-2...1-2-3 eta hirugarren pausoaren sekretua. Aurreko mogimenduetan jasotako tentsioa, hirugarren pausoan lasaitzen da. Atsedean hartzeko urrats horri esker S.Ferminetako aste luzea eta una osoaren "Navarra en fiestas" erromeria amaigabea mantentzen ahal dugu.

Peñak jentilen tribuak dira. Kofradia laikoak hobe esanda.

Pankartaren inguruan bildutako klanak.

"Izena izaera" dela diote eta gure Peñen izenetan badago zer ikasi. Zenbaitek nahiko izen farruko edo xelege samar du, hala nola:

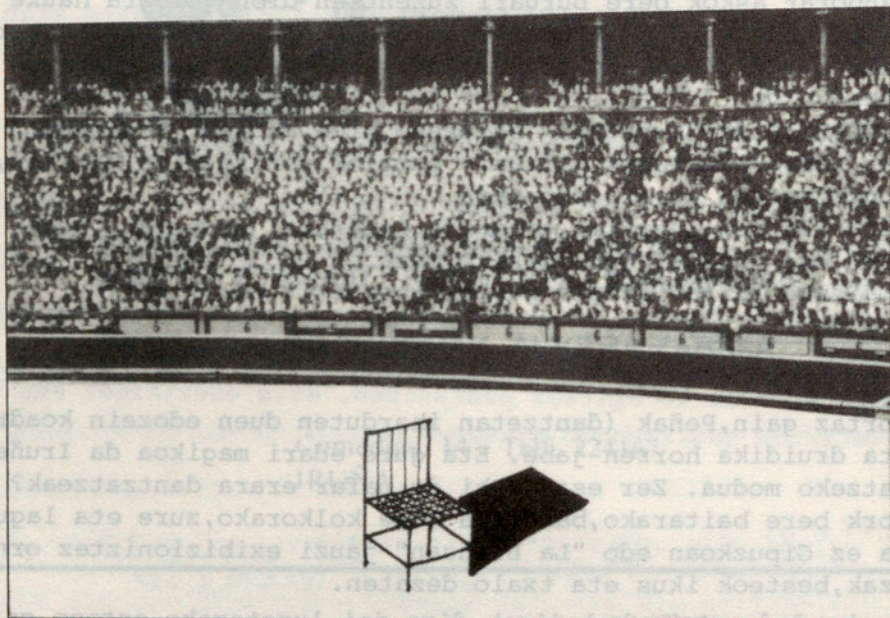
Bronee:erdi-aroko burdinolaren ohiartzunak ditu. Katxas!

La Unica, Oberena...:ez pentsa oso txobihistak garenik.

Jarana eta Bullicio:izen erromantikoak. Orgia inozoaren izenak, baserritarren festa kontrolatua Elizako dorrepean.

Armonia: kutsu klasizista dario. Estetika eta beste lege akademiziztaren dekalogoak.

"Izena izaera"? ez dut uste. Hala izanik Erribera aldekoak gustokoak ditut: Tafallako Cierzo eta Aguazón pittin bat ekologistagoak ezda?

BATEK DAKI ZEIN DEN GURE JAIAREN MUINA!

Kosmogonia gehienek protagonistatzat Jainko bihozberak jotzen dituzte.

Gizakien "harrokeria", su-euri edo uholdez, zigortzea erabakitzen dutenean, aurretik aineruren bat bidaltzen dute patriarka zintzoei abisatzeko. Abrahan eta beste mistiko haurriltzaileen beso hiltzailea azken unean geratzen dute beti. Jainko urrikalkorrok!

Germanentzat etzen inolako barkamenik izan. Gaztarotik Jainko faltsuen aurka matxinatua, Liturgia hipokriten kontrako gerrileroa.

Teologo edo Mitologia klasikaren jakintsu-ergel batek GERMANen hilketa Jaiak eskatzen duen tributoa eta biktima propiziatoria zela zioen.

Eros (eroa?) eta Thanatos. Jaia eta Borroka. Erligioa eta Festa esku beraz sortuak direla dirudi. Aldare berean birginak eta bildots errugabeak inmolatzen ziren, agure eta aker oker notableak belarretan aritzen ziren bitartean.

Martirologio gorri eta berria gorrotatzen dut.

Katakunbetan bizi den herri bat gara.

Katakunbetan lurperatzen dira gure matiriak.

Jaia eta Borrokaren arteko zilborhestea odolez egina dago. Zenbat odol isuri behar Jainko hauen bihotz betezina asetzeko? Odolaz elikatzen diren lehen eta oraingo Jaia eta jainkoak madarikkatuak izan daitezten.

Erori garen tranpa haundienetakoa Folklore eta Erligioaren arteko nahaspila dela bistan dago. Prozesio eta "betiko" ekintza katolikoetan parte hartzeari kutre, kanp eta postmoderno deritzagu. Aintzinako "ohiturak" berpizteko moda dela medio, zentzu kritikoa baztertuz goaz eta duela gutxi karkamalada nazkagarria zena, askoren ustez, gure nortasunaren atalik nagusietako bat bezala ikusten da orain berriz.

Elizaren hitzaldi sibilinoz blai-blai dago nafar gizartea, eta azken urte hauetan, bat az bestez, franko zimeldurik zeuden aktibitate prekonziliar ugari ari dira indartzen. Eman dezagun: Javierada, Aste Santua-S. Saturnino eta S. Ferminen Prozesioak, mota guztietako erromeriak (oinhutsiak, gurutz astunak bizkarrean eramanez...) eta abar, eta abar... (Baseko kristau asko nirekin dator bat)

Erligiozaletasun hau jatorritik datorkigu:Loiola eta Opusen kaiola lur harrigarri hontan irmoki sustraiturik daude: Jesuitak le- hengo Paparen armada eta supernumerarioak oraingo Elizaren COES.

Betidanik saindu ikusgarrien herri sortzaile izan gara: ehun urtez txori baten kantak flipaturik Leireko fray VIRILA izana edo gure S.Fermin paregabea,esamdakoaren bi harribitxi besterik ezdira.

S. Fermini gagozkiola, benetan saindu xelebrea. Mendebalde txuri, latino eta apostoliko osoan dagoen saindu beltz bakarra. Gure patroï haundia beltz bat? Beltza, bai! Nahiz eta " (a) gente de(1) or den" delakoak eufemismoz, MORENO deitu.

Gure S. Fermin xarmangarria kongito bat da eta horregatik,hain zuzen,mau-maite dugu hainbeste. Europako zibilizazio arrazistaren bi- hotzean sartuta duten hirugarren munduko arantza iluna.

Zergatik Yamagutxikoekin harremanak sendotu beharko eta ez gure San Kunta-Kinteren ondorengoekin?

Horra doakie premiazko eskakizuna:

JUMELAGE NDONGO KINSHASA- IRUÑEA

BEREHALAXE!

Entzun dudan txisterik txarrena,
Iruñeko kontzejaleen txisterarena.

.....

Azken batez eta besterik ezean

S. Ferminak sexoaz gozatzeko jai apro-
posak dituzu: Ez harritu,eta zintzoki
bete egunotan maiz entzunen duzun es-
kaera:

"KILIKI (ezar zure izena)

con el palo no
con la verga si."

Baietz izanen zu nork lagundu.Espero.

-HEMINGAWAY, TXANTREAKOA-

"NI HILTZEN NAIZENEAN, EZ EHORTZ ELIZAN;
EHORTZIKO NUZUE SOTO BATEN ZOLAN.
ZANGOZ BORTARA ETA AHOZ DUTXULORA.
DUTXULOA ERORIZ, BADUKET ZER EDAN."

